

**Diagnosticeren van Hechting-Depressie:
een Distinctieve Benadering met de Zelfkonfrontatiemethode**

**Diagnose of Attachment-Depression:
a Distinctive Approach with the Self-Confrontation Method**

Sven Tony Laumen

Eerste begeleider: dr. R. van Geel

Tweede begeleider: dr. T. Houtmans

December 2009

Faculteit Psychologie

Afstudeerrichting Arbeids- & Organisationspsychologie

Open Universiteit Nederland

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	2
Samenvatting	4
Summary	5
Inleiding	7
Waarderingstheorie en Zelfkonfrontatiemethode	9
<i>Typologie</i>	11
Depressie	14
<i>Genetische- en omgevingsinvloeden</i>	14
<i>Genderverschillen</i>	15
<i>Kanttekening categoriale indeling depressie</i>	16
<i>Depressietheorieën</i>	16
<i>Indicatiestelling en behandeling</i>	18
<i>De relatie tussen depressietheorie en waarderingstheorie</i>	19
Hechting	20
<i>Hechtingstheorie van Bowlby</i>	20
<i>Ainsworth Strange Situations</i>	22
<i>Hechtingsmodel Bartholomew en Horowitz</i>	22
<i>Indicatiestelling en behandeling</i>	25
<i>De relatie tussen hechtingstheorie en waarderingstheorie</i>	26
<i>De relatie tussen depressietheorie en hechtingstheorie</i>	27
Onderzoeksmodel	29
<i>Doelstelling van het onderzoek</i>	30
<i>Vraagstelling en onderzoeksvraag</i>	30
Studie 1	
Inleiding	31
Methode	33
<i>Onderzoeksgroep</i>	33
<i>Procedure</i>	33
<i>Meetinstrumenten</i>	34
<i>Analyse</i>	35

Resultaten	35
<i>Factorstructuur</i>	35
<i>Samenstelling en betrouwbaarheid van de nieuwe schalen</i>	38
<i>Discussie</i>	41
Studie 2	
Inleiding	44
Methode	47
<i>Onderzoeksgroep</i>	47
<i>Procedure</i>	47
<i>Meetinstrumenten</i>	48
<i>Analyse</i>	48
Resultaten	49
<i>Overzicht scores schalen ZKM en ADS</i>	49
<i>Correlaties</i>	50
<i>Regressieanalyse</i>	51
<i>Discussie</i>	52
Algemene discussie	
ADS-schalen	55
ZKM-typen in relatie met ADS-schalen	58
Methodologische tekortkomingen en aanbevelingen voor vervolgonderzoek	60
Conclusie	63
Literatuur	64
Bijlagen	75
Bijlage 1 – Personal Style Inventory (PSI)	76
Bijlage 2 – Hechtingsstijlvragenlijst (HSL)	79
Bijlage 3 – Eliminatie factoritems en interne consistenties ADS-schalen	81
Bijlage 4 – Wervingsbrief deelnemers	86
Bijlage 5 – Aanvullende informatie voor deelnemers	87
Bijlage 6 – Toestemmingsformulier	90
Bijlage 7 – Ontlokkers	91
Bijlage 8 – Terugkoppelingsboekje	93
Bijlage 9 – ZKM-affectenlijst	111
Bijlage 10 – Betrouwbaarheid en correlaties ADS-schalen / ZKM-typen	112

Samenvatting

Volgens de narratieve psychologie van Hermans (1974) zijn in het waarderingsleven twee motieven van fundamentele betekenis: het streven naar zelfbevestiging (Z-motief) en het streven naar verbondenheid met iets of iemand anders (A-motief). Deze drijfveren over ‘het zelf’ en ‘de ander’ vormen de basis van de waarderingstheorie en Zelfkonfrontatiemethode (ZKM). Dit dualisme is ook terug te vinden in verschillende andere disciplines, waaronder theorieën over (intieme) hechtingrelaties van Bowlby (1958) en de kwetsbaarheid voor depressies van Blatt (1974). Het Adult Attachment model van Bartholomew en Horowitz (1991), vormde een belangrijk uitgangspunt in het huidige onderzoek. Volgens dit hechtingsmodel met twee assen ‘positief-negatief’ en ‘ik-ander’, zijn vier categorieën van hechtingstijlen mogelijk: veilig, gepreoccupeerd, angstig en vermijdend. Personen met een onveilige hechtingsstijl zouden het meest kwetsbaar zijn voor een depressie.

In studie 1 van dit onderzoek worden twee instrumenten die ‘hechting’ (HSL) en ‘depressie’ (PSI) meten, door factoranalyse geformeerd tot een nieuwe structuur met zes schalen: de ‘Attachment-Depression Scales’ (ADS). In studie 2 wordt vervolgens onderzocht in hoeverre de affectieve kant van het zelfverhaal (ZKM-typologie), op basis van de ADS-schalen, (intieme) hechtingrelaties en de kwetsbaarheid voor een depressie kan voorspellen. Uitspraken konden worden gedaan op basis van gegevens van een cross-sectioneel onderzoek onder honderd deelnemers, dat werd uitgevoerd door vijf masterstudenten Psychologie van de Open Universiteit Nederland.

Uit de resultaten van studie 1 blijkt dat items van de instrumenten HSL en PSI zich hebben geclusterd in vrij logische en herkenbare (ADS)schalen. Zo hebben items van de gepreoccupeerde hechtingsstijl zich, geheel naar verwachting, gemengd met items van de PSI-Sociotropieschaal en de items van de zekere hechtingsschaal met de items van de PSI-Autonomieschaal. Verder is de interne consistentie van vijf van de zes ADS-schalen zeer bevredigend te noemen. Uit studie 2 blijkt dat alle ZKM-typen correleren met één of meer ADS-schalen en verschillende ZKM-typen blijken te fungeren als predictoren voor alle zes ADS-schalen. Dit betekent dat er vanuit de ZKM-typen uitspraken kunnen worden gedaan over de hechtingsstijl die een persoon hanteert en zijn of haar kwetsbaarheid voor een introjectieve of anaclitische depressie.

Summary

According to the narrative psychology of Hermans (1974), there are two fundamental motives in live-valuation: the striving for self-enhancement (Self-motive) and the striving for union with something or someone else (Other-motive). These basic forces Self and Other are the bases of the valuation theory and the Self-Confrontation Method (SCM). This dualism also appears in several other disciplines, including theories about (intimate) attachment (Bowlby, 1958) and vulnerability to depressions (Blatt, 1974). The Adult Attachment model of Bartholomew and Horowitz (1991) was an important principle in the present study. In this model of attachment with two underlying dimensions ‘positive-negative’ and ‘self-other’, there are four categories of attachment-styles: secure, preoccupied, fearful and dismissing. People with an insecure attachment-style occur to be most vulnerable to a depression.

In Study 1, two instruments measuring attachment (HSL) and depression (PSI) are integrated by factor analyses into a new structure with six scales: the ‘Attachment-Depression Scales’ (ADS). Study 2 examined the predictions through the affective side of the self-narrative (SCM-typology) on the intimate attachment relationships and the vulnerability to depressions, based on the ADS-scales. Judgements are based on cross-sectional research with one hundred participants, performed by five master students in Psychology of the Open University in Nijmegen.

The results of study 1 show that items of the two instruments HSL and PSI, have been classified into considerable logical and recognisable ADS-scales. As expected, items of the preoccupied attachment style for example, have mixed with items of the PSI- scale ‘Sociotropy’ and items of the secure attachment style have mixed with the PSI-scale ‘Autonomy’. In addition, the reliability of five ADS-scales is very satisfactory. In study 2 the results show that all the SCM-types correlate with one or more ADS-scales and several SCM-types seem to function as a predictor of all six ADS-scales. It appears that judgements can be made for SCM-types in relation with the attachment styles and the vulnerability to introjective or anaclitical depressions.